

25

NUSIKALTIMŲ IR KITŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ PREVENCIJOS PROJEKTŲ KONKURSAS

Smurto artimoje aplinkoje prevencija

Projekto „Bendradarbiavimo užmezgimas tarp Šiaurės vakarų Rusijos, Lietuvos ir Danijos nevyriausybinų organizacijų, siekiant pasipriešinti smurtui šeimoje“ aprašymas

Esamos situacijos (problemos) analizė

Smurto apraiškos žaloja mūsų visuomenę, ypatingai žeidamos jauniausiąją kartą – mūsų vaikus – mūsų ateitį. Lietuvos, Rusijos ir kitose naujos demokratijos šalyse vis dar nėra stiprios pilietinės visuomenės, vyrauja gana gajūs stereotipai, kurie išteisina smurtautoją ir pasmerkia auką, todėl šeiminiis smurtas dažnai slepiamas. Labai džiugu, kad Lietuvos atveju 2011 metai tapo svarbių pokyčių metais, kad pradėjus veikti apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui mes jau žengėme labai svarbų žingsnį į priekį, kuris vykdo tiek moterų apsaugos nuo smurtautojų funkciją, tiek ir labai svarbia prevencinę funkciją. Vis tik gaila, kad sprendžiant smurto šeimoje problemą yra labiau atsižvelgiama į pagalbą aukai ignoruojant smurtautoją, kuris yra pagrindinė problema ir jei nebus dirbama su juo – smurto apraiškų šalyje nemažės.

Kauno apskrities moterų krizių centras jau 12 metų veikia įvairiose socialinėse bei žmogaus teisių gynimo srityse, kuriose svarbiausią vietą užima kova su smurtu šeimoje, ypatingai smurtu prieš moteris. Lietuvoje šiuo metu vis daugiau dėmesio skiriama kompleksinei pagalbai – dirbama su smurto aukomis, smurtautojais ir vaikais augančiais tose šeimose. Nevyriausybinų moterų organizacijų veikla Lietuvoje pirmiausiai skiriama suteikiant psichologinę ir teisinę pagalbą smurtą šeimoje patyrusioms moterims, tuo tarpu, šeimoje smurtaujantys vyrai lieka visai nenubausti ir toliau smurtauja, nuo smurto kenčia visi šeimos nariai. Nesant pagalbos kompleksiskumo smurto šeimoje problemai spręsti, visa tai priveda prie moterų ir vaikų, augančių šeimoje, kurioje smurtaujama, diskriminacijos ir marginalizacija. Susidariusi situacija reikalauja sutelkti jėgas darbui su šeimoje smurtaujančiais vyrais, o čia sėkmingai gali padėti Šiaurės šalių, ypač Danijos, nevyriausybinų organizacijų patirtis. Danijos nevyriausybė organizacija „Askovsgaarden“ nuo 2002 m. įgyvendina nacionalinę smurto elgesio keitimo programą „Dialogas prieš smurtą šeimoje (DADV)“, kuria siekiama padėti smurtaujantiems vyrams, jų partnerėms ir konfliktuojančiose šeimose gyvenantiems vaikams. Tyrimais patvirtinta, kad kognityvinės psichologijos teorija grindžiama individuali ir grupinė terapija, o taip pat pagalba smurtaujančiam vyrui padedant keisti savo elgesį ir asmenines nuostatas yra efektyviausias šios tikslinės grupės elgesio keitimo būdas. Nuo 2008 m. Kauno Apskrities Moterų Krizių Centras bendradarbiautis su „Askovsgaarden“ susipažino su jų smurto elgesio keitimo metodika, mokėsi ir kartu su 2009 m. įkurtu Kauno Apskrities Vyrų Krizių Centru, praktiškai ėmė taikyti šią metodiką.

Be kita ko Lietuvoje jaučiamas specialistų trūkumas, kurie galėtų dirbti su šeimoje smurtaujančiais vyrais. Tai susiję su finansavimo nevyriausybiniams organizacijoms, dirbančiomis su šeimyninio smurto problemomis, trūkumu bei tarptautinės patirties, ypač darbo

su vyrais, nebuvimas, todėl tiek mokymai, tike kvalifikacijos kelimas labai svarbus siekiant mažinti problemos mastą.

Šiaurės šalių kompleksinio metodo įdiegimas ir adaptacija, sprendžiant smurto šeimoje problemą, gali pagerinti situaciją šeimoje ir visuomenėje. Tą galima pasiekti aktyviai bendradarbiaujant Šiaurės šalių, Lietuvos ir Šiaurės vakarų Rusijos nevyriausybiniams organizacijoms, kas ateityje gali paveikti ir vyriausybines sistemas, teikiančią socialinę pagalbą.

Tuo tikslu, šio projekto rėmuose ir kuriamas Danijos, Lietuvos ir Šiaurės vakarų Rusijos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas, kuris aktyviai diegs patirtį, sukauptą Danijos nevyriausybinių organizacijų, stambiausiame Šiaurės vakarų Rusijos mieste – Sankt Peterburge. Šis bendradarbiavimas padės suformuoti naują kompleksinę pagalbą žmonėms, susidūrusiems su šeimyniniu smurtu. Bendradarbiavimas akivaizdžiai pademonstruos didelę nevyriausybinių organizacijų svarbą visuomenei. Jis parodys kaip šiaurės šalių ir Lietuvos nevyriausybines organizacijas sprendžia šeimyninio smurto problemas ir formuoja lyčių lygybės politiką. Tai turės didelę įtaką formuojant teisinę pilietinę visuomenę Šiaurės vakarų Rusijoje ir Lietuvoje.

Tikslas

Projekto tikslas - sukurti integruotą požiūrį į smurtą šeimoje, teikiant paramą tiek smurtą patiriančioms moterims, tiek smurtaujantiems vyrams bei perduoti Šiaurės šalių patirtį šioje srityje.

Tai padėtų iš esmės pakeisti nusistovėjusią paslaugų teikimo sistemą šeimoms, kuriose smurtaujama ir parodys, kaip nevyriausybines organizacijas Šiaurės šalių, Lietuvos ir Sankt Peterburgo daro poveikį formuojant pilietinės visuomenės politiką savo šalyse.

Uždaviniai

- Perimti iš Danijos smurtinio elgesio programą, ją išversti ir apmokyti darbui Sankt Peterburgo ir Lietuvos nevyriausybinių organizacijų specialistus dirbančius su smurto problema susiduriančiomis šeimomis.
- Suteikti individualią ir grupinę pagalbą nuo smurto nukentėjusioms moterims ir smurtaujantiems vyrams taikant socialinę, psichologinę ir teisinę pagalbą bei naują kognityvinės terapijos pagrindu parengtą smurtinio elgesio keitimo metodiką DADV.
- Skatinti nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą vykdant inovatyvių metodų sprendžiančių smurto šeimoje problemą sklaidą ir plėtrą.

Priemonės

- Smurtinio elgesio keitimo metodikos DADV išvertimas ir perteikimas.
- Individualus darbas su smurtą patiriančiomis moterimis ir smurtaujančiais vyrais.

- Darbas su tikslinėmis grupėmis pagal danų metodiką. Grupių darbe dalyvavo ir vyrai (smurtautojai) ir smurto aukos (moterys)
- Mokomieji seminarai, konferencijos, bendravimas, informavimas žiniasklaidos pagalba.
- Bendradarbiavimo tarp NVO tinklo sukūrimas stiprinant pilietinę visuomenę lyčių lygybės pagrindu, bei šiaurės šalių gerosios patirties perdavimu naujos demokratijos šalims

Vykdyto trukmė, tęstinumas

„Bendradarbiavimo užmezgimas tarp Šiaurės vakarų Rusijos, Lietuvos ir Danijos nevyriausybinių organizacijų, siekiant pasipriešinti smurtui šeimoje“ pradėtas vykdyti 2011 metais, šiuo metu yra rašomas jo prėšimas ir tikimasi gauti tolimesnį 2012 -2013 finansavimą.

Vykdytojai

Kauno Apskritis Moterų Krizių Centras

Dalyviai (tikslinė grupė)

Projekto dalyvaujančios tikslinės grupės : smurtą šeimoje kenčiančios moterys (90 asm.), šeimoje smurtaujantys vyrai (90 asm.), su smurtu šeimoje dirbantys nevyriausybinių organizacijų specialistai (70 asm.)

Vykdyto vieta

Lietuva (Kaunas, Vilnius), Danija (Kopenhaga), Rusija (Sankt Peterburgas)

Partneriai, rėmėjai

Partneriai : Kauno Apskritis vyrų krizių centras, Danijos nevyriausybė organizacija „Askovgaarden“, Tarptautinių ir informacijos mainų žmogaus teisių srityje centras „Šviečiamasis amžius“ iš Sankt Peterburgo (Rusija)
 Projekte taip pat dalyvavo kviestiniai partneriai iš Latvijos Ventspilio Vaikų dienos centras) ir Baltarusijos Visuomeninė organizacija Teisinė iniciatyva

Rėmėjai: Šiaurės Ministrų taryba (NORDEN), Lietuva

Rezultatai

- 100 val psichologo ir 100 val. socialinio darbuotojo paslaugų teikiant individualias ir grupines konsultacijas smurtą patiriančioms moterims bei smurtaujantiems vyrams
- Suteikta 50 val. teisiniko konsultacijų nuo smurto nukentėjusioms moterims.

- Kompleksinė pagalba buvo suteikta 90 asmenų: Lietuvoje paslaugas gavo 15 vyrų, 15 moterų, tiek pat Danijoje ir Rusijoje.
- Buvo išleista informacinė medžiaga apie Danijos smurtinio elgesio keitimo programą (DADV).
- Buvo išversta Danijos smurtinio elgesio keitimo (DADV) metodika lietuvių ir rusų kalbas.
- Pravesti 3 mokomieji seminarai Kopenhagoje, Sankt Peterburge, Kaune nevyriausybinių organizacijų specialistams
- Buvo apmokyta apie 70 Lietuvos ir Rusijos nevyriausybinių organizacijų specialistų darbui su šeimose smurtaujančiais vyrais. Specialistai buvo atrinkti iš organizacijų, kurios dirba su šeimomis, kuriose smurtaujama.
- Buvo pateikta ataskaita apie darbo su moterų ir vyrų grupėmis, pateikti patikrinti rezultatai
- Išspausdinti straipsniai apie vykdomą projektą bei smurto šeimoje problemą ir jos sprendimo galimybes „Lietuvos ryte“ ir įdėta informacinė medžiaga į internetinę svetainę www.kamkc.lt,
- LR Seimo rūmuose pravesta baigiamoji konferencija „Efektyvumo, siekiant mažinti smurtą artimoje aplinkoje, paieškos: smurtinio elgesio keitimo svarba“ LR Seime. Konferencijoje dalyvavo 67 asmenys, atstovaujantys valdžios institucijas, tokias kaip Lietuvos Respublikos Seimas, Teisingumo ministerija, Kalėjų departamentas, Policijos departamentas, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, nevyriausybinių sektorių (Vilniaus vyrų krizių centras, Moterų informacijos centras ir kt.) aukštojo mokslo institucijas ir kitas suinteresuotąsias šalis.
- Šiaurės šalių dėka buvo suformuotas naujas kompleksinis dvišalis požiūris, teikiant pagalbą ne tik nukentėjusioms moterims, bet ir šeimoje smurtaujantiems vyrams, iš esmės pakeista nusistovėjusią paslaugų teikimo sistemą šeimoms, kuriose smurtaujama atskleidžiant kaip Šiaurės šalių, Lietuvos ir Sankt Peterburgo nevyriausybinių organizacijos daro poveikį formuojant pilietinės visuomenės politiką savo šalyse.

Kita svarbi, su projektu susijusi, informacija

Projektą „Bendradarbiavimo užmezgimas tarp Šiaurės vakarų Rusijos, Lietuvos ir Danijos nevyriausybinių organizacijų, siekiant pasipriešinti smurtui šeimoje“ rašomas ir planuojamas tęsti 2012 – 2013 metais.

Projeto metu buvo analizuojama problema, kad vyrai labai sunkiai, nenoriai eina ir dalyvauja grupėse, o atėję į grupes neišsilaiko viso reikalaujamo 6 mėnesio laikotarpio, todėl norint, kad ši metodika efektyviai veiktų ir duotų rezultatų reikalinga teisinė bazė, kurių pagrindu teismai privalomai nukreiptų vyrus eiti ir pabaigti smurtinio elgesio keitimo programą susimokant už paslaugas kaip už busminę priemonę.

Pranešimas spaudai apie konferenciją buvo pateiktas Lietuvos Respublikos Seimo internetinėje svetainėje http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_f=4465&p_d=117277&p_k=1

Straipsnis apie projektą ir DADV programą buvo publikuotas didžiausiame Lietuvos dienraštyje "Lietuvos rytas", populiariame naujienų portale http://www.alfa.lt/straipsnis/12885192/Lietuva.ruosiasi.gydyti.smurtu.sergancias.seimas=2011-11-05_17-58/

Projekto atitiktis kriterijams, kurie nustatyti Nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų prevencijos projektų (programų) konkurso nuostatų 24 punkte

1. Projektu siekiama spręsti gyvenamosios vietovės bendruomenei, savivaldybei, regionui ar šaliai aktualią problemą.

Smurto šeimoje problema be abejonės labai aktuali visame pasaulyje, taip pat ir Lietuvoje, jos bendruomenėms, savivaldybėms ir regionams.

2. Projekto rengėjo, valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos, asociacijos ar mokslo ir studijų institucijos atliktas projekto efektyvumo įvertinimas, akivaizdūs projekto vykdymo rezultatai, jų teigiamas poveikis visuomenės saugumui.

Danijos smurtinio elgesio keitimo metodika vykdoma nuo 2002 m. nuolat pasitelkiant mokslinius tyrimus ir jų rezultatų išvadas, kurių efektyvumas rodo, kad asmenys pabaigę smurtinio elgesio keitimo programą trijų metų laikotarpyje nebenaudoja smurtinio elgesio kritinėse gyvenimo situacijose. Projekto „Bendradarbiavimo užmezgimas tarp Šiaurės vakarų Rusijos, Lietuvos ir Danijos nevyriausybinų organizacijų, siekiant pasipriešinti smurtui šeimoje“ rezultatai tikimasi suteikė naudą ne tik projekto dalyviams bet ir visai visuomenei ir jos saugumui.w

3. Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, į prevencinę veiklą siekiama įtraukti visuomenę.

Tiek šis projektas tiek kiti Kauno apskrities moterų krizių centro projektai vykdomi glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais: vaikų teisių tarnyba, policija, socialinių paslaugų centru, nakvynės namais, vykdomos socialinės akcijos „16 dienų be smurto“ įtraukiant centro savanorius, partnerius bei kitus visuomenės atstovus

4. Projektą galima pakartoti arba vykdyti kitiems subjektams.

Projekto veiklas gali vykdyti tiek valstybinės, tiek nevalstybinės organizacijos. Tai svarbu siekiant apimti daugiau su smurto problema susiduriančiomis šeimų.

5. Projekto naujoviškumas, naujų metodų ir priemonių taikymas.

Danijos smurtinio elgesio keitimo programa (DADV) – naujovė tiek Baltijos, tiek Rusijos šalyse. Tai alternatyva įprastai smurto prieš moteris mažinimo strategijai.

Kauno apskrities moterų krizių centro pirmininkė

Aušra Vyšniauskienė

